

Uredništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3,
dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravištvo:
Schillerjeva cesta šte. 3.
Naročnina znaša za avstro-
ogerske dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12.50
četrtletno . . . K 6.—0
mesečno . . . K 2.10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28.—
za vse druge de-
žele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas (insetate)** se
plačuje od četverstopne
petit vrste po 12 h, za
večkratni natis primeren
popust.
Posamezna šte. stane 10 h.

Štev. 71.

Telefonska številka 65.

Celje, v sredo, 30. marca 1910.

Cekovni račun 48.817.

Leto II.

K Šusteršičevemu govoru.

Na občnem zboru Kmečke zveze v Mariboru je včeraj spregovoril o »naši politiki« pred kakimi 450—500 ljudmi g. dr. Iv. Šusteršič. Ako človek govori o »naši politiki«, bi moral podati stvaren, resničen pregled dosedanjosti in objednem pokazati trdne cilje v bodočnosti. Moral bi kot načelnik najmočnejše slovenske stranke in član načelstva največje organizacije v avstrijskem parlamentu govoriti samozavestno, mirno in zmerno. To je znamenje dosedanjih uspehov, opravljenega velikega dela in dobre vesti, to bi bilo znamenje one samozavesti, ki je potrebna danes slovanskemu politiku v boju proti Nemcem in proti gotovi kliki na dvoru. Človeka — tudi nas kot nasprotnike bi veselilo, da imamo moža na čelu večine slov. dr. poslancev, ki ima široko obzorje in dalekosežne, celumu narodu koristne cilje. Pa — vsega tega ni bilo v Mariboru slišati; »Slovenčev« poročilo dr. Šusteršičevega govora je potvara. Mož je govoril o — doseženih mandatih in računajoč z »inteligenco« poslušalcev, končal svoj govor s klicem na boj proti »liberalnim škricem, advokatom in šribarjem...«

Kajti kaj hoče mož tudi govoriti veliko o »uspehih« v parlamentu? Dosedanje delo naših klerikalnih poslancev nam je prineslo le narodno in gospodarsko škodo. Hrvaško-ogerska konkurenca uničuje našo vinorejo in živinorejo, zaprte meje draže kruh ubožnejšim in škodujejo neizmerno lesnemu izvozu. V narodnem oziru nazadujemo povsod: kakor lačne kobilce lezejo v naše dežele nemški uradniki, trgovci, podjetniki... Šusteršič je zavozil z lansko obstrukcijo na Dunaju in povzročil z drugimi vred, da sedi Bienerth s svojimi ministri vred še sedaj na vladni klopi. Kaj bode v bodočnosti? Šusteršič je ponovil že stokrat preleto frazo: vse je negotovo! To bi povedal tudi Roškar ali Demšar. Gotovo je le, da utegnemo dobiti klerikalci pri eventuelnih novih državnozborskih volitvah še več mandator. — Ako bode s tem našemu narodu pomagano ali ne, to je seveda Šusteršiču vsejedno... To sicer še zelo negotovo upanje je bila edina pozitivna trditev v Šusteršičevem govoru o »naši politiki«.

V interesu skupnosti jugoslovanskih poslancev na Dunaju se je Šusteršič surovo in netaktno — če smo že s tem dovolj povedali, dvomimo — zadiral v Zvezo južnih Slovanov. Ne rečemo nič, ako se spozabi mlado fante in komaj še prekrščeni »kato-liški« politik dr. Verstovšek in vpije »pfuj Ploj!«; to nikogar ne boli in ne iznenadi. A da Šusteršič govori o bratskem klubu javno očite neresnice, to je pa — najmilejše rečeno — perfidno. Njemu bode

dobro znano, kako je prišel »Slovenec« do dotičnega poročila o dozdevnem sklepu Z. j. Sl. glede slov. pravne fakultete; znano mu bode tudi, da je že imel »Slovenec« v praznike Plojev popravek v rokah, da je bilo »Sl.« poročilo zlagano in tendenciozno. Da se politik, katerega vendar danes smatra marsikdo za resnega, tako daleč spozabi, da rabi o tovarišu čisto navadne in prostaške laži, je največjega obsojanja vredno. Res — pri nas na slovanskem jugu so še taki ljudje kot politiki mogoči; mogoči so celo kot branitelji vere in pospeševalci splošne ljudske morale. Toda ali so mogoči tudi kot reprezentanti navzgor, kot reprezentanti našega naroda napram drugim Slovanom? Šusteršič je grozil, da bode zahteval »Slov. klub« od Zveze južnih Slovanov pojasnil... Smejal se je gotovo mož samemu sebi pri tej farbariji. Kajti možje v Z. j. Sl. bi ga postavili lepo pred prag, ako bi došel po pojasnila za prostaške laži »Slovenčeve« o njih. Pa dovolj o tej sramoti! Bistveno bi bilo, ako bi Šusteršič kaj povedal, kako si mislijo vprašanje slov. pravne fakultete slovanski klerikalci kot večina? Kaj mislijo storiti, ali se mislijo sploh boriti za njo? Sicer — sedaj imajo krāsen izgovor: poslovnik onemogočuje obstrukcijo!

Kratko ponovljeno: bilanca »naše politike«, o kateri je moral govoriti Šusteršič, je skrajno žalostna. Zato je vse neuspehe prikril z draženjem političnih strasti, z lahko doseženimi »uspehi« pri lovu za mandati in s praznimi frazami o boju proti »liberalcem«. Kdo se ne smeje, misleč na Šusteršičeve milijone in na vse njegove afe, misleč na njegovo politično moralo, o kateri je znova podal baš v Mariboru sijajno spričevalo, ako govori zbranim klerikalnim kmetom: »Samo klerikalni poslanci so odkriti prijatelji kmečkega stanu... Liberalci so cigani, ki poznajo ljudstvo le ob volitvah...« Bilo bi umevno, ako bi se klerikalci borili še-le za politično moč, da bi rabili tudi tako prostaško orožje. Sedaj pa sami trdijo, da že imajo vse — čemu je torej treba, da celo »parlamentarci« in odličniki tirajo tako demagogijo? Tu je več vzrokov: na eni strani prikrivajo s kričem in hujskanjem na dozdevne domače sovražnike in nasprotnike lastne neuspehe pred ljudstvom, katero bi se drugače hitro streznilo in zahtevalo obračun. Na drugi strani pa kažejo klerikalci vso strašno lastno moralno gnjilobo. In teh dvoje vzrokov jih povede tudi do sigurnega padca. Vsak Šusteršičev nastop, vsak novi čin klerikalnih vodjev kaže samo nove politične lumparije in odpor zavednih, samostojnih slovenskih mož pred tako »politiko« je vedno večji. Naše slovensko ime je bilo vedno pošteno, čemu bi si ga dali umazati in oblatiti za vso bodočnost?

Politična kronika.

POSREDOVANJE ŠTAJ. VELEPOSESTNIKOV V ZADEVAH DEŽELNOZBORSKE OBSTRUKCIJE.

V graški »Tagesp.« naznanja posl. pl. Ritter Záhoni, da bode po vzgledu češkega veleposestva tudi štajersko nadaljevalo posredovanje med Nemci in Slovenci v svrhu ustavitve obstrukcije v štaj. dežel. zboru. G. Záhoni zagovarja to akcijo nemških veleposestnikov sledeče: Dasiravno je slov. obstrukcija brezvestno izzivanje in je nemško ogorčenje nad njo umevno, se vendar ne sme prezreti, da je za deželo prepotrebno nemoteno zakonodajsko delo in da ni na njem interesirana samo dežela temveč vsi sloji prebivalstva. Kam lahko dovedejo razmere pri stalnem onemogočenju delovanja v deželnem zboru, to kažejo razmere na Češkem, kjer upije sila in potreba dežele do neba. Takega stanja bi nikdo ne želel naši dragi štajerski domovini, zategadelj je pač umevno, ako iščemo sredstva in poti za doseg gladkega poslovanja dež. zbora. Kakor v zasebnem tako velja tudi v javnem življenju načelo: Bolje slaba poravnava kot masten proces! Kakor pa se ne more dolžiti sodnika, ki opominja k poravnavi, niti strank, ki sklenejo pomirjenje, izdaje koristi jednega ali drugega, tako se ne sme tudi v javnem življenju očitati izdajstva kaki skupini, ako posamezni možje ali politične skupine opominjajo k poravnavi mesto k pravdi. Záhoni zavrača v ostalem napade, da bi nemški veleposestniki zaradi te volje do posredovanja ne bili Nemci in pravi, da največji kričachi najmanj služijo blagru nemškega naroda.

ŠUSTERŠIČ IN UDRŽAL.

V »Venkovu« zagovarja načelnik Slov. jednote zedinjenje čeških strank ali vsaj sporavnavo v toliko, da bi zasledovale vse isto aktualno politiko. S tem bi se tudi razmere v Slovanski jednoti sanirale in bi bili v bodočnosti mogoči boljši uspehi. Udržal je prepričan, da če Slov. jednota vstaja v svojem pravičnem boju, mora zmagati, osobito še ako se razmere v Slov. jednoti bistveno spremenijo. — Da, ako, ako! Udržalova izjava daje s tem »ako« zelo malo tolažbe, osobito nam malim in slabim Slovincem, ki v prvi vrsti plačujemo vojne stroške sedanjeja boja med vladjo in Slovani. Toda za jedno je Udržal boljši ko Šusteršič: on uvideva vsaj, da je treba enotnega in trdnega nastopa, priznava tudi odkritosrčno grehe Slov. jednote. Šusteršič pa je včeraj polnil klerikalnim kmetom glave s praznimi upi — in povrh tega je še po mogočnosti širil razdor med jugoslovanskimi poslanci z najbolj prostaškimi

LISTEK.

Konovalov.

Ruski spisal Maksim Gorki. — Preložil Fedor Gradišnik. (Dalje).

Sel sem v »zidovje«. Bila je to silno premeteno v skalo vsekana krčma. Odlikovala se je oddrugih-takih zavodov po tem, da ni imela nikakih oken in da je prihajala svetloba od zgoraj — skozi odprtino v stropu. — Pravzaprav je bila to le kvadratno v zemljo izkopana jama, pokrita s škodljivimi. Smrdelo je v njej vedno po zemlji, smoli in razlitem žganju — po simfoniji ostrih dišav, ki so povzročale človeku že v pol ure silen glavobol. Toda temu so se stalni gostje te beznece privadili; bili so to pač temni ljudje brez pravega posla, ki se igraje marsičemu privadijo, kar se dozdeva drugim popolnoma neznosno. In potikali so se po cele dneve v tej gostilni, čakajoči kakega pijanega rokodelca ali malega trgovca, kateremu bi mogli prijateljski pomagati pri slačenju njegove srajce.

Konovalov je sedel pri veliki mizi sredi gostilne, obdan od šestih častivrednih in prilizljivo poslušajočih gospodov v fantastičnih, raztrganih oblekah in z obrazi, vrednimi Hoffmannovih pripovedij.

Pili so pivo in žganje ter prigrizovali neko jed, ki je bila silno podobna suhi ilovici.

»Pijte, bratje, pijte, kolikor hočete in morete! Jaz imam denarja in obleke... Za tri dni bo pač zadosti... Vse hočem zapiti!... Vse! Delati se mi ne poljubi več, in v tem mestu ne ostanem dalje!...«

»Resnično ostudno mesto!« je rekel eden, ki je bil nekoliko podoben sir John Falstaffu.

»Delati?« je menil zopet drugi ter začudeno zrl v odprtino na stropu. Nato je vprašal, ne brez srditosti: »Ali je torej človek zato na svetu?!«

In oglašili so se vsi naenkrat in dokazovali Konovalovu, da ima popolnoma prav in takorekoč celo dolžnost, da zapije vse svoje imetje, seveda v njihovi družbi.

»Ah, Maksim! Bim-bam-bim!« me je pozdravil Konovalov, ko me je zagledal. »No, ti pisar in farizej — zvrni ga urno kozarec! Izpoddrsnil sem torej popolnoma, bratec! Konec! Basta! Vse hočem zapiti! Vse! — ... in nehal bom šele tedaj, ko mi bodo ostali samo še lasje na glavi! Drži še ti z mano — kaj? ...«

Ni bil še pijan, le njegove modre oči so neprijazno bleščale v globoki razburjenosti, ožornosti in obupu, in njegova brada, viseča kakor svilnata pahlača preko njegovih prsi, se je nervozno tresla. — Ovratnik njegove srajce je bil odpet, male potne kapljice so se svetile na njegovem čelu in roka, s katero mi je ponujal kozarec piva, se je tresla.

»Pusti to, Saša, pojdi odtod...« sem rekel jaz ter mu položil roko na ramo.

»Pustiti?!« — zasmejal se je s tankim glasom. »Da, ko bi mi bil to rekel pred desetimi leti, bratec — tedaj bi te bil morda ubogal. Sedaj pa ne morem več... Kaj pa naj storim družega? Kaj?!... Saj čutim, saj čutim vse!... vsak utrip življenja, razumeti pa ne morem ničesar... prav ničesar! in ne poznam svoje poti... Čutim in — pijem, kajti družega dela nimam... Pij raje še ti!«

Omizje me je gledalo z očitnim nezadovoljstvom in vseh dvanaest oči je opazovalo ne baš veselo neljubega gosta. — Ti nesrečneži so se bali, da se mi bo posrečilo, Konovalova pregovoriti in da bodo tako izgubili morda že dolgo zaželjenega gostitelja.

»Bratje, to je moj prijatelj! — Učenjak, hudič ga vzemi! Maksim, ali bi mi mogel tukaj čitati o Stenjkiju? ... Ah, bratje, kakšne knjige se dobe na svetu! Ali o Pili in Sisoju morda? Kaj, Maksim? Bratje, to

ni knjiga, ampak kri in solze! In potem... Pila — to sem vendar jaz! Ne, Maksim? In Sisoj, to sem tudi jaz... boga mi! — Taka je stvar!«

Gledal me je prestrašen s široko odprtimi očmi in spodnja ustnica se je čudovito tresla... Omizje mi je nerado napravilo prostor. Sedel sem baš v tistem trenutku poleg Konovalova, ko je izpil kozarec piva, pomešanega z žganjem.

Hotel se je najbrže s tako mešanico kolikor mogoče hitro upijaniti. Ko je izpraznil kozarec, je vzel s krožnika kosček one ilovici podobne jedi — v resnici je bilo to kuhano goveje meso —, ga pozorno ogledal in ga vrgel preko rame v zid gostilne.

Omizje je zamrmralo radi te zapravljenosti — kakor kopa sestranih psov za zavrženo kost.

»Jaz sem izgubljen človek!... Čemu so me spravili moji starši na svet? — Čisto neumljivo... temno!... Ta tesnoba!... Zbogom, Maksim, če nočeš piti z mano! V pekarijo ne grem... ne! Ti, mojster mi je dolžan še denarja; vzemi ga in mi ga prinesi semkaj... Zapiti ga hočem... Ne... obdrži ga ti!... Kupi si knjig... Hočeš?... Ne?... No — potem ne... Morda pa vendar? Ti si lump! Pojdi proč! Pojdi proč!...«

Sedaj je postajal pijan, in oči so se mu pričele divje bleščati.

Zdelo se mi je, da me hoče omizje po zadnjih besedah Konovalova s silo spremiti iz krčme, zato sem se raje sam kolikor mogoče urno odstranil.

Približno v treh urah sem bil zopet v »zidovju«. Omizje se je pomnožilo za dva nova člana. Bili so vsi že popolnoma pijani — toda Konovalov manj kot drugi. Pel je — s komolci oprt ob mizo, zroč skozi odprtino na stropu proti nebu. Pijanci okrog njega so v različnih situacijah poslušali ter se od časa do časa vzravnavali. Konovalov je pel z mehkim baritonom, ki je prehajal v visočini v čudno krasen falzet — kakor je to navadno pri vseh do-

lažmi. In Šusteršič je po enoglasnem odmevu iz klerikalnih listov »prvi in najboljši« slovenski politik!

ZOPET SPOPADI NA BULGARSKO-TURŠKI MEJI.

Iz Sofije poročajo pod včerajšnjim datumom: 27. t. m. ob 3. uri pop. so streljali turški vojaki na neko bulgarsko patroljo pri Tatarkiliju. Razvilo se je takoj živahno obstreljevanje, ki je trajalo do večera in se je drugi dan nadaljevalo, ko so Turkom prišli na pomoč pešci in konjeniki. O zgubah na bulgarski strani še ni ničesar znanega. Nek turški vojak je bil na bulgarskih tleh ubit. Najbrž je bilo tudi nekaj mož ranjenih. Bulgarsko vojno ministerstvo je dalo takoj ogenj ustaviti. Komisija, obstoječa iz turških in bulgarskih častnikov, bo slučaj preiskovala.

DROBNE POLITIČNE NOVICE.

Ob osemdesetletnici cesarjevi pride na Dunaj več zunanjih knežjih gostov. O obisku rumunskega kralja in jednega ruskega velikega kneza smo že poročali; govori se tudi še o obisku srbskega prestolonaslednika, ki utegne tedaj biti že kralj, nadalje o obisku bratranca italj. kralja, vojvode Aosta.

Srbski uvoz na Rusko. Srbski ministerski predsednik Pašić je predlagal v Petrogradu ruski vladi, naj pripravi luko Reni pri Galacu ob Donavi, da bode Srbija lahko naravnost v Rusijo izvažala svoje blago, ne da bi se bilo treba dotakniti Avstrije.

Nemci na južnem Ogerskem hočejo pri prihodnjih volitvah v 4 okrajih postaviti lastne kandidate.

Med socialisti v Brnu se je razvil živahen prepir. Autonomisti zahtevajo lastno češko socialistično organizacijo, centralisti so pa za dosedanje zvezo z Dunajem. Kakor vse kaže, bodo zmagali prvi.

Dopisi.

Iz Koroškega se nam piše: Celovski »Mir« predbaciva g. Pristovu v Prevaljah, da je z zazidanjem reke Meže povzročil, da se ne izvrši nje celotna regulacija. To pa je vedoma zlagano. Leta 1909. pleti se je vršil komisijonelni ogled ob Meži, h kateremu so bili poklicani vsi posestniki, ki imajo zemljišča ob tej reki. Ob tej priliki je izjavil vladni zastopnik, stavbni nadsvetnik Daimer iz Celovca prisotnim posestnikom v pričó deželnega in državnega poslanca Grafenauerja, da poljedelsko ministerstvo tako dolgo ne ukrene v zadevi regulacije reke Meže prav ničesar, dokler niso izgotovljeni novi načrti glede regulacije. — Stari načrti so se napravili pred prilično desetimi leti in je od takrat Meža spremenila smer svojega toka, načrti pa morajo biti samo po sebi razumljivo napravljeni tako, kakor sedaj reka teče. To je toraj edini razlog, da se regulacija ne začne izvrševati in ta razlog je vsakemu Korošcu, pred vsem tudi lažnjivemu dopisniku »Mira« in uredništvu tega pred vse resnicoljubnega lista prav dobro znano: — Mečejo pa blato po imenovanem možu, lažejo in obrekujejo ga, ker noče trobiti v kaplanov rog! Potem pa pravijo ti gospodje, da vera peša! To vendar ni čudno, ko pa ljudstvo uvideva, da razni po sili voditelji tako prezirajo božje zapovedi in se kažejo popolnoma brezvestne lažnjivce in obrekovalce.

Resnicoljubnost »Mira« se vidi tudi iz naslednjega: Jeseni leta 1909. so prihajali dan za dnem posestniki iz Dobje vasi kakor na primer vulgo Tomaž, vulgo Kajžar, vulgo Sonjak, vulgo Račev, vulgo Rojak itd. k županu Pristovu v Prevaljah, da na katerikoli način po svojem najboljšem prevdarku ukrene najboljše korake, da Meža ne bo naraščala in uničevala s povodnjami njihovih zemljišč. Gospod Pristov je dotičnim prosilcem nasvetoval, naj se napotijo k državnemu in deželnemu poslancu Grafen-

brih pevcih-rokodelcih. Glavo težko oprto ob roke, je variiral stare narodne pemi z melanholičnimi figurami. Njegov blede obraz se je tresel od notranje razburjenosti, oči so bile napol zaprte; njegov glas je vibriral, zdihoval, plakal... in do solz se ti je lahko smilil ta dobri človek, ki mu je iz pesmi vrela globoka srčna ožnost...

Zdelo se mi je, kot da obhajajo živi pokopani svoj žalostni pir, in da poje eden od njih za slovo od modrega neba melanholično žalostinko. Brezupna, globoka žalost, obup in melanholija: vse to je drhtelo v pesmi mojega nesrečnega prijatelja.

»Maksim je tukaj? Ali hočeš biti moj adjutant? Prijatelj, pridi!« je rkel, prenehajoč s svojo elegično pesmijo, ter mi podal roko. »Popolnoma pripravljen sem, brate — zbral sem okrog sebe celo množico junaških bojevnikov... Tukaj so!... Pozneje jih pride več... Ljudi najdemo dovolj! To je najmanjša skrb!... Pila in Sisoj gresta tudi z nami... In vsak dan bodo imeli meso in zelenjavo... in žganje! Ti torej prideš? Le knjig ne pozabi!... Čital mi boš o Stenjkiju in onih drugih, prijatelj!... Ah, kako stršno mi je pri srcu...«

Udaril je s vso močjo ob mizo. Steklenice in kozarci so zazvenčali in nenadoma iz pijanega spanja vzbujen o omizje je napolnilo beznico z bedastim, gnusnim ropotom.

»Pijte, bratje!« je vpil Konovalov. »Pijte! Zadolžite svoje duše!... Pijte kolikor morete!...«

Zapustil sem lokal ter za trenutek obstal pri odprtih vratih, slišal, kako govori Konovalov s pijanim glasom dalje, in ko je prišel zopet peti, sem odšel... Dolgo me je še zasledoval skozi nočni mir pijana, otožna pesem prijatelja...

Cez dva dni je Konovalov izginil iz mesta.

Usoda je hotela, da sem ga srečal še enkrat.

Dalje sledi.

auerju v Celovec, kajti temu je nevarnost reke Meže znana in ta bode tudi kot poklican faktor najlažje kaj dosegel. Imenovani posestniki pa so odklonili predlog g. Pristova rekoč, da imajo samo v njega zaupanje in so popolnoma prepričani, da bode stvar uspela, ako jo on vzame sam v roke. Tem prošnjam je g. Pristov kot mož, ki rad stori za korist bližnjega, kar le more, ugodil, se napotil k deželno-sodnemu nadsvetniku Winklerju, ki je referent o povodnih zadevah v prevalskem okraju pri deželnem odboru v Celovcu ter mu vso stvar razjasnil. Na nasvet imenovanega g. referenta je potem g. Pristov vložil pri deželnem odboru v Celovcu prošnjo, da se dovoli potrebna svota za zazidanje Meže ob Dobji vasi, na kar je deželni odbor dovolil v to svrhu 3000 K, ki pa se je po komisijskem ogledu zvišal na 4000 K. Ko je deželni odbor skazal od svoje strani potrebno pomoč, je g. Pristov sklical posestnike iz Dobje vasi, jim razložil, da morajo pri delu zazidanja Meže tudi od svoje strani pripomoči ter zvoziti primerno kvantiteto kamenja na primerni kraj Meže. Posestniki, ki so bili seveda veseli, da je g. Pristov ustregel njihovi prošnji ter dosegel vse, za kar se ga je prosilo, so rade volje obljubili in se zavezali po svoje prispevati, da se začrtano delo izvrši. Deželni odbor je potem poslal inženirja. Posestniki iz Dobje vasi so v smislu dogovora navozili kamen in delo se bode, kakor hitro sedaj visoka voda v Meži primerno pade nadaljevalo in izvršilo. V zahvalo za to res obče koristno delo g. Pristova pa se sedaj celovski »Mir« v svoji plitvosti in blazni strasti zaganja v g. Pristova. Mi ponujamo o vseh navedenih okoliščinah vsej javnosti dokaz po zgoraj imenovanih posestnikih, po deželno-sodnem svetniku Winklerju in deželnem odboru koroškem.

Ako se moža, ki na tak način deluje za korist ljudstva, kakor g. Pristov, od duhovniške strani na tako nesramen način napada, kakor je to storil celovski »Mir«, potem nam preostane samo en zaključek in ta je, da je dotični dopisun kratkomalo lažnjivec, da mu ga ni para. — Mnenje »Mira« glede možgan g. Pristova pa dokazuje tako surovost, kakoršne je zmogel samo človek, vzgojen od naše lažnjive klerikalne stranke.

Dnevna kronika.

Zveza obrtnikov na Hrvaškem ima 3. in 4. aprila v Zagrebu svoj občni zbor. Tako delajo hrvaški obrtniki. Kar dva dni posvetijo razmotrivanju svojih stanovskih vprašanj. Pri nas pa traja takle občni zbor eno uro, pa še k temu jih pride — 6. in 4 med zborovanjem odidejo. Kje smo še?!

Češka osrednja zveza gospodarskih zadrug je štela koncem leta 1909 1800 zadrug, od teh 1500 rajfajzenovk po kmetih. Tudi to silno organizacijo čeških kmetov, obrtnikov in delavcev so hoteli že klerikalci razbiti, a se jim do danes ni posrečilo.

Nemški soc. demokratje na Češkem nameravajo s 1. januarjem 1911 izdajati v Pragi svoj dnevnik.

Jugoslovanski umetniki bivajoči v Parizu nameravajo prirediti razstavo popolnoma jugoslovanskega značaja. Poleg druge umetnosti bo razstavljena narodna umetnost (čipke, vezivo, narodne noše itd. itd.)

a Nov brambni zakon se izdeluje za Bosno in Hercegovino, ker je sedanji iz leta 1880 in le provizoričen, ker takrat še ni bilo rešeno državno-pravno razmerje obeh dežel. Sedaj se izdeluje definitivni brambni zakon, vendar se ne misli na ustanovitev posebne deželne brambe za anektirane dežele.

a Slovenskim tiskarnam. »Matica Slovenska« razpisuje s tem natečaj za tisk sledečih publikacij: 1. Zabavne knjižnice, XXII. zvezek (kakih 12 tiskanih pol); 2. Prevodi iz svetovne književnosti, VII. zvezek (19 tisk. pol); 3. Letopis (kakih 8 tiskanih pol). Te knjige se bodo tiskale v 4800 izvodih. Format in papir »Zab. knj.« in »Prevoda« bo tak kakor v dotičnih knjigah »Matice Slov.« za leto 1909 (48 vrstic na eni strani) format in papir Letopisa pa tak kakor v Letopisu za l. 1907. Stavke komprens. — P. n. slovenske tiskarne se s tem pozivljajo, da pošljejo svoje oferte do 7. aprila t. l. npravi »Maticę Slov.« v zaprtih kuvertah. Dne 7. aprila ob 9. uri dopolne se bodo oferti otvorili; p. n. eg. oferenti so vabljeni, da pridejo ob tej uri v društvene prostore »Matice Slov.« (Kongresni trg, 7). — V ofertu je navesti 1. ime knjige, 2. ceno za stavek in tisk pole pri 4800 izvodih, 3. ceno za event. petit-tisk, tabele itd. (ne tarifalno, ampak z določeno svoto pro pola), 4. ceno papirja pro 1000 pol, 5. ceno za event. daljnjih 100 izvodov, 6. ceno za ovoj. — V ofertu je ločiti ceno za tisk in papir. Priložiti je vzorec papirja in duplo. — Cene je razumeti franko Ljubljana. — Uprava »Matice Slovenske«.

Štajerske novice.

Štajerski nemški klerikalci o obstrukciji v dež. zboru. Na občnem zboru nemške klerikalne kmečke zveze, ki se je vršil včeraj v Gradcu, je poročal o obstrukciji v dež. zboru štajerskem poslan. Riegler. Navedel je kot vzrok slov. obstrukcije Wastianov predlog za preosnovo deželnega šolskega sveta. »Gotovo moramo obsojati obstrukcijo, toda tudi nemški nacionalci so krivi, da je uničeno vse delo deželnega zbora, ker se niso hoteli poravnati in so grozili z lastno obstrukcijo.« — Med sklenjenimi resolucijami je jedna proti davku na vino, druga pa obsoja slabo gospodarstvo nemško-nacionalne večine

v deželnem zboru in poziva poslance, naj se potrudijo, da nastane v deželnem gospodarstvu čim preje potreben red.

Državni davek na pivo. V nekaterih pondeljskih listih je bilo včeraj citati sledečo notico: V parlamentarnih krogih znova pretresujejo vladni predlog, da bi se sklenil poseben temeljni državni davek na pivo, katerega bi pobirala samo država; ako bi katera dežela sklenila doklado, bi jo sicer pobrala država s svojim delom vred, a bi jo pozneje deželi izplačala. Socijalisti se baje že pripravljajo na populčne demonstracije proti taki vladni nakani.

Podružnica Živnostenske banke v Gradcu. — V Gradcu se še vedno govori, da misli Živnostenska banka kupiti kako poslopje za svojo filijalko. Ves graški nemški Izrael je razburjen. Tako je bila n. pr. na prodaj ogelna hiša Sackstrasse-Sporgasse za 500 tisoč kron. Takoj so Nemci pregovorili nekoga, da je ponudil 550 tisoč kron; došlo je še več kupcev — a Živnostenske banke ni bilo med njimi. Nemci se najbrž boje, da bi kak Strohmänn proti primerni odškodnini kupil za banko hišo. Denar je denar, non olet, če tudi pride iz slovanskih rok, si mislijo Nemci. Naša želja je seveda, da bi se njihovi strahovi — uresničili.

a Občni zbor celjskih Ciril-Metotovih podružnic se vrši jutri, v četrtek zvečer ob 8. uri zvečer v gostilniških prostorih »Narodnega doma«. Na dnevnem redu so poročila odbornikov, poročilo pot. učitelja g. Prekoršeka in razgovor o tekočem letu, osobito o proslavi petindvajsetletnega jubileja Ciril-Metodove družbe. Govorilo se bo tudi o večji prireditvi, ki jo je odbor sklenil za začetek meseca maja.

a Na celjski pošti ne znajo slovenski? Nek gospod je dobil zopet dopisnico z narodnim kolekom »Ptuj« vrnjeno z nekim uradnim obvestilom. Celjski poštni urad je dvojezičen in se morajo toraj izdajati naznanila slovenskim strankam slovenski. (Op. ur. Najboljše je, da se v takih slučajih takoj protestira na tukajšnjem poštnem uradu in se tudi napravi pritožba na ravnateljstvo v Gradcu).

a Nabori v Celju. Danes je šlo k naboru okrog 200 fantov, potrdili so jih 51.

a Imenovanje. Naš rojak g. Jakob Vrečko, dosedaj c. kr. poštni komisar v Zadru je imenovan za c. kr. višjega poštnega komisarja v Trstu. Gospodu Vrečko-tu, ki je vrl Slovenec in ki začasno ostane sicer še pridelen v službovanje v Zadru častitamo, da se mu je po dolgih letih vendar izpolnila srčna želja, priti bližje svoje domovine. Tržaški Slovenci dobijo dobrega narodnjaka ter ljubeznjivega tovariša in uradnika.

Odbornike bralnega društva v Gaberju opozarjamo nujno, da je danes zvečer ob 8. uri seja v Sokolskem domu. Gre se za nujno zadevo in prosimo vse, da se seje udeležijo.

Občni zbor društva »Sokolski dom« v Gaberju pri Celju se vrši dne 2. aprila t. l. v Sokolskem domu ob 8. uri zvečer. Spored: Pozdrav predsednika, poročilo tajnika, blagajnika in računskih pregledovalcev, volitve. Ker predloži društveni odbor. občn. zboru podroben račun o dovršeni stavbi, je ta občni zbor izvanredno važen ter prosi odbor vse člane za čim večjo udeležbo.

Veselica »Slovenskega del. podpornega društva v Celju« se vrši v nedeljo 3. aprila ob 5. uri popoldne v dvorani Sokolskega doma v Gaberju. Na vsporedu so tamburaške in pevske točke, ki jih izvajata društ. tamburaški in pevski zbor, dalje šaljiva igra, ki jo podajo naši vrli diletantje celjskega pevskega društva; po vsporedu prosta zabava s plesom. Opozarjamo celjske in okoliške Slovence na to prireditev. — Opozarjamo danes tudi, da bo društvo tekom prihodnjih tednov nadaljevalo s prirejanjem poučnih večerov.

Iz celjske okolice nam piše prijatelj lista: Čital sem včerajšnje vaše poročilo o divljanju avtomobilov po Gaberju in Sp. Hudinji ter popolnoma odobravam ostro grajo te razvade. Želeti bi bilo, da se napravijo tudi za celjsko okolico svarilne table, ki pozivajo avtomobiliste, naj pod kaznijo počasi vozijo. Kdor se pregreši, tega pa se naj brez milosti kaznuje.

Nabori v Celju vznemirijo redno naši mestni policiji kri. Res da ni odobravati slabe razvade fantov, ki vrisakajo in razsajajo po mestu, ali zadostovala bi gotovo dobra beseda in opomin ne pa divji lov na nje. Kričanje sicer niti ne razburi tako policije kakor slovenski trakovi. Tako se je včeraj zgodil slučaj, da je bil neki kmečki fant zaradi slovenskega traku in klica »živijo slov. Gaberje« zaprt par ur, dočim je par nemškutarških barab svobodno izzivalo s frankfurtaricami po mestu in se drlo do mile volje »Heil«. Ali bi celjska policija res rada dosegla premestitev naborov iz Celja? Žalčani in Sentjurčani bi nič ne imeli proti temu in bi tudi tam slovenskih fantov nikdo ne nadlegoval; celjski obrtniki in trgovci pa se naj v tem slučaju za škodo zahvalijo dr. Ambrožiču, ako jim je nemščina več ko zaslužek.

Slovenci!! V mariborskem slovenskem gledališču se igra na belo nedeljo 3. aprila t. l. tridejanka veseloigra »Klofuta za stotisoč frankov.« Začetek točno ob 8. uri zvečer. Slovenci!! Vsi v slovensko gledališče!!

a **Žrtev velikonočnega streljanja.** V celjsko bolnišnico so pripeljali te dni 5 težko ranjenih, dva rodbinska očeta in 3 nedorasle dečke, kateri so bili pri velikonočnem streljanju ranjeni na rokah in v obrazu. — V Dobrenji nad Mariborom je zagnalo hlapcu posestnice Flucher, kateri je nabijal možnarje, da bi streljal ob blagoslovljenju mesa in kruha, železno palico, s katero je nabijal, skozi glavo. Fant je bil na mestu mrtev. Ljudje so glede velikonočnega streljanja, pred katerim se vsako leto toliko svari, nepopoljšljivi.

Berk-Grebenc-Dovnik. V predzadnji »Straži« se hudeje rajhenburški Tone nad Gornjegraščani, ker znanemu kronjuristu Grebencu delajo take skrbi. Tone si je naenkrat v skrbi, kaj bodo Gornjegraščani začeli, če bo Grebenc šel in morda tudi sodnijo s seboj odnesel! In kaj še-le bo, če bo tudi Berk šel? Ker pa gospod tehtant brez Berka ne morejo biti, bi tudi oni zapustili Gornjigrad, za spomin pa bi vzeli »tehtantijo« s seboj. In Gornjegraščanom bi ostali samo dolgi nosovi! Ti ubogi Tone, kake hude skrbi te morijo! Toda veš kaj? Mi purgarji smo čisto zadovoljni, če pobere celi triumvirat svoja šila in kopita, samo, da Berk in Grebenc vzameta s seboj tudi tiste dolge nosove, ki sta jih »od zgoraj« dobila. Tistih pa bi mi ne imeli radi, ker so preveliki. Če bi svetnik Grebenc in iz Rajhenburga znani kaplan Berk imela kaj moči in upliva, bi že zdavnaj v Gornjemgradu sodnijo ne bilo. Kdo je bolj delal za razkosanje sodnije, kakor Grebenc? Kdo je nasvetoval Ljubčanom, da naj prosijo za uradne dneve na Ljubnem? Kdo je najbolj delal za uradne dneve v Mozirju? Saj vas poznamo vse tri, kakor slab denar. Kaplanu Berku in dekanu Dovniku kot upraviteljema gornjegrajske grajsčine pa povemo, da je ne samo v našem, ampak tudi v škofovem interesu, da so uradi nastanjeni v grajsčini. Zakaj pa bodete imeli grajsčino, če se uradi izselijo? Spodnje prostore morda za miši in podgane, v prvem nadstropju bodete shranili milijonske dolgove ljubljanskega škofa, drugo nadstropje pa bi lahko vzel v najem kaplan Berk, kjer bi potem lahko nemoteno »špilal« turškega pašo; potem bi bil vsaj skrit in bi ljudje ne zvedeli o njegovih grehih. Če bo potem treba novih prostorov za urade, jih bomo Gornjegraščani že sami vedli in znali preskrbeti in ne bomo hodili prosit podpore k znanemu triumviratu Berk-Grebenc-Dovnik.

Shod državne zveze avstr. gostilničarjev se vrši od 25. do 28. aprila v Gradcu. Objednem ima svoj občni zbor zveza štaj. gostilničarskih zadrug. Za stvar bi se morali zanimati tudi Slovenci.

a **Iz Zidanega mosta** se nam poroča, da ni res, da bi tvornica za cement ustavila delo. Taka poročila so le konkurenčni manever.

a **Ustanovni občni zbor zidanmoške podružnice „Društva jugoslovanskih železniških uradnikov“** se vrši v nedeljo, 3. aprila ob 5. uri popoldne v restavraciji Juvančič na Zidanem mostu s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednika „D. j. ž. u.“; 2. podružnična pravila; 3. volitve; 4. slučajnosti. — Zvečer je istotam družabni večer z zanimivim vzporedom. — Tovarishi, seособno iz Štajerske, prihitite v polnem številu k ustanovitvi naše druge podružnice! Naj ne manjka nikdo, kogar ne bi zadrževala služba! Na družabni večer presrečno vabimo rodbine, prijatelje in znance. Osrednji odbor „D. j. ž. u.“

a **Iz Podsrede.** Na velikonočni pondeljek dopoldne je pri posestniku Francu Simončiču (Gabrinskem) izbruhnil požar, katerega so pa sosede in domača požarna bramba hitro omejili, tako, da razun na hišni strehi, ni znatne škode. Vsa čast mlademu gasilnemu društvu, katero je brizgalno tako hitro spravilo na pogorišče, ki je skoraj pol ure oddaljeno od trga. Z žalostjo smo pa opazili nekatere tukajšnje takozvane „katoliške“ može — nekateri celo s ponesrečencem v sorodu — da so v času požara postopali in bržčas tudi privoščili Francu Simončiču nesrečo, ker slučajno ni njihov somišljenik. — Gospod kaplan Podpečan je ravno na ta dan zjutraj s prižnice razglasil, da se prihodnjo nedeljo vrše v kat. izobr. društvu gledališke predstave in prosil za mnogobrojno udeležbo. Po našem skromnem mnenju ni prižnica primeren kraj, za taka vabila. Ako pa je, gotovo tudi ni neprimerno, ako ga prosimo, da v prihodnje na ravno isti način razglasi vaje tukajšnje pož. brambe in deluje na to, da se tudi „katoliški“ može taiste udeležijo v mnogobrojnem številu.

a **Velika tatvina vrednostnih papirjev.** V Vrtni ulici v Mariboru je na Velikonočni pondeljek opoldne ukradel nekdo zasebnici Verth iz zaklenjene omare železno kaseto z vrednostnimi papirji v vrednosti več tisoč kron in pa suhega denarja 190 kron. Zaprl so nekega huzarja, častniškega slugo pri svaku ukradene, ker je na sumu, da je papirje ukradel.

a **Umrli** je v Weizu na Sr. Štajerju okrožni zdravnik dr. Friderik Breznik.

a **Vojaški begunec.** Na veliko soboto zjutraj so ujeli v Ormožu vojaškega begunca, huzarja Januša Nyirija iz Maribora. Imel je na sebi nek star klobak in suknjo, izdale so ga pa vojaške hlače. Nyirija so že lani enkrat zgrabili na begu v Ormožu.

a **Iz Maribora.** Zaročil se je dne 27. t. m. g. Ivan N. Šoštarčič, trgovec v Mariboru, z gđ. Elzo Bartovo, hčerko veletrgovca Leopolda Barta v Mariboru. Častitamo!

a **Poliška vas.** Pri nas so 7. aprila občinske volitve. Slovenci, bodimo možje, kremeniti značaji, pokažimo, da ljubimo svoj dom in svojo zemljo.

a **Pokrajinsko zvezo 48 podružnic nemšč. „Schulvereina“** na Spod. Štajerju hočejo ustanoviti 10. apr. v Mariboru.

a **Nemško-avstrijska učiteljska zveza** zboruje od 18. do 20. julija v Gradcu. Nemci računajo, da se zbora udeleži do 2000 učiteljev in učiteljic.

Po svetu.

Strašna požarna nesreča na Ogerskem. Kolikor se da razbrati iz različnih, nasprotujočih si poročil o katastrofi v Ökörötu, se je zgodilo sledeče: V občini Ököröto se je vršil v velikem skednju pri občinski gostilni ples, čegar čisti dobiček je bil namenjen za stavbo protestantske cerkve. Plesa se je hotelo udeležiti toliko ljudi, da so prireditelji dali zadelati dohode, da bi ne zmanjkalo prostora. Proti polnoči je izbruhnil ogenj. O postanku ognja je več opisov. Jeden pravi sledeče: Bilo je ravno pri drugem plesu, ko se je užgal nek lampijon. Ni še gotovo, ali se je užgal vsled tega, ker je vrgel nek kmečki fant svojo kapo v njega, ali ne. Pa dejstvo je, da se je užgala vsled gorečega lampijona blizu viseča petrolejeva svetilka in eksplodirala. To je povzročilo na nek način eksplozijo ostalih petrolejk; plamen je segel v streho iz trstja in celo poslopje je bilo bliskoma v plamenu. 500 ljudi je bilo ujetih — ker je bil na plesišče odprt samo jeden izhod, a še ta tako mal, da je mogla skozi le jedna oseba. Prizori, ki so se odigrali pri tem izhodu, so morali biti strašni! Našli so se tam celi kupi sežganih trupel ljudi, kateri so se hoteli rešiti. Nekateri so v strašni sili prebili deske stranske stene in ušli. Ob neko stransko steno je bil pritisk tako strašen, da se je zrušila; vsled tega se je zrušila streha in pokopala v ognju in žerjavici celo družbo. Doslej se še 122 mrličev ni moglo spoznati. Nepopisno je, kako so mrliči ogoreli, razmesarjeni in oskrunjeni. Mrliče nosijo na pokopališče cigani v skupen grob, ki je 9 metrov dolg in 5 metrov širok. Mrliči leže v dveh vrstah. Po zadnjih poročilih znaša število mrtvih, deloma zgorelih, deloma na opeklinah umrlih 320. — Pred pogoriščem je bilo včeraj velikansko število vozov. Prebivalci iz okolice so prišli po mrliče. Skoro vsaka vas v okolici žaluje za 20—30 mladimi ljudmi. Mnoge hiše so čisto prazne, ker so vsi prebivalci zgoreli. Nekateri mali otroci so ostali brez staršev; deca so vzele oblasti v oskrbo. Med mrliči so tudi 3 huzarji, ki so bili na počitnicah.

Krvava Velikanoč. V Pregradi nad Zagrebom so se na Velikonoč zabavali ljudje pred cerkvijo s streljanjem iz pušk in pištol. Vodja orožniške patrulje je ljudi opozoril, da je to prepovedano. Došlo je do prepira, tekom katerega so nekateri fantje metali na orožnike kamenje. Štirje orožniki so bili ranjeni. Na to so orožniki vstrelili med ljudi in ranili 4 kmete, med njimi jednega težko.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

POŽAR V VASI ÖKÖRITO.

Budimpešta, 30. marca: Še-le danes se more pregledati celi obseg strašne katastrofe v Ökörötu. Število mrtvih znaša 325, vendar pa se utegne to število še zvišati na 330—335, ker so mnogi dobili skrajno nevarne opekline. Mrliče, katere so spoznali so deloma v vasi sami, deloma v okolici danes pokopali. Iz razvalin še vedno spravljajo na dan posamezne ude, kar priča o strašnih dogodkih, ki so se morali v skednju med požarom goditi. Cela okolica joče in glasno toži vsled ogromne nesreče. Vest, da bi nekateri fantje, katere se je nagnalo s plesišča, zažgali, je neresnična. Dokazano je, da je ogenj nastal v notranjosti in da je, sesutje strehe nesrečo dopolnilo.

Dunaj, 30. marca: Dunajska mestna občina je darovala za nesrečneže v Ökörötu in okolici 10000 K.

Debrecin, 30. marca: Od tukajšnje posadke se je udeležilo plesne veselice v Ökörötu 16 mož, med njimi več podčastnikov. Zgoreli so vsi.

Budimpešta, 30. marca: Pomožna akcija ogerske vlade je v polnem teku. Vsi ogerski listi nabirajo milo darove. Sodnijska preiskava je v polnem teku.

POTOVANJE KRALJA PETRA.

Kijev, 30. marca: Kralj Peter je dospel danes semkaj. Na kolodvoru je bila častna straža. Godba je igrala ob prihodu srbsko himno. Mestni glavar je ponudil kralju kruha in soli. Predsednik slovanskega dobrodelnega društva je pozdravil kralja v srbskem jeziku. Kralj je obiskal glavno cerkev, kjer ga je pozdravil škof in se udeležil njemu na čast prirejenega slavnostnega obeda.

Beograd, 30. marca: Vesti nekega srbskega lista o odstopu kralja Petra so tendenciozne izmišljotine.

SKLICANJE GRŠKE NARODNE SKUPŠČINE.

Atene, 30. marca: Kralj je odposlal oklic, v katerem se naznanja velika narodna skupščina in vzel razpust grške vojaške zveze na znanje.

»MAGYAR ORSZAG« PRED SODNIJO.

Budimpešta, 30. marca: Vlada je vložila proti listu »Magyar Orszag« zaradi trditve, da prodaja odlikovanja in javne službe, tiskovno tožbo.

OGNjenik ETNA.

Catania, 30. marca: Izbruhni ognjenika Etne se nadaljuje; lava prodira počasi dalje.

ZAHVALA KRALJA FERDINANDA.

Drinopolje, 30. marca: Bolgarski car Ferdinand se je odtod v posebni brzojavki zahvalil sultanu za izboren sprejem v Carigradu.

PRINC FUSHIMI NA DUNAJU.

Dunaj, 30. marca: Cesar je v posebni avdienci sprejel japonskega princa Fushima, ki potuje po Evropi.

OTVORITEV OCEANIČNEGA MUZEJA.

Monte Carlo, 30. marca: Ob navzočnosti monarhovega kneza Alberta, francoskega ministra za zunanje zadeve Pichona, nadalje Loubeta in odslancev iz Nemčije, Italije, Španije in Portugalske so danes tu slovesno otvorili novi oceanografski muzej.

Tržne cene.

29. marca.

Dunaj: Žitna borza. Trdnejša poročila iz Amerike niso vplivala na tendenco. Konzum je ostal rezerviran. Pšenica in rž ste se za 5—10 v po cenili, vendar ni bilo mnogo prometa.

Budimpešta. Svinjad: ogerske stare, težke 156 do 160 v. mlade težke 167 do 168 vin., mlade, srednje 171 do 173 v. mlade, lahke 173—175 vin. Zaloga 28.744 komadov. Prignano 202 komada, odgnano 343. Ostalo torej 28.603 komada. Tendence mirna.

Budimpešta. Pšenica za april K 13'38 pšenica za maj K 13'38, pšenica za oktober K 11'20, rž za april 8'48, rž za oktober K 8'37, oves za april 7'14, oves za oktober K —, koruza za maj K 6'09, koruza za julij K 6'26, ogrščica za avgust K 13'80. Pšenice se zmerno ponuja in kupnje. Tendence medla, promet 6.000 q, efektivna pšenica za 5 v cenejša, ostalo mirno. — Termini so bili spočetka za Ameriko trdni, so se tekom borze zvišali, a slednjič zopet popustili. Vreme hladno in oblačno.

Sladkor. Trst. — Centrifugal Pilés prompt K 40¹/₄ do K 41 za dobavo 40¹/₂ do 41¹/₄. Tendence trdna. Vreme: dež.

Sladkor. Praga. Surovi sladkor prompt K 34.20, nova kampanja kron 26'65. — Tendence trdna. Vreme: dež.

Budimpešta: mast svinjska K 192 — namizna slanina 165'—.

Dunaj. Goveji sejm: Prignano 4111 komadov. Plačevalo se je za stot žive teže: prima ogerski pitani voli 76—82 K, gališki 82—88 K nemški 90—98 K. Tendence slaba.

Dunaj. Svinjski sejm. Na sejmu 11.232 komadov. Plačevalo se je za kilogram žive teže: Prima 146—150, srednje blago 136—146 vin.

Književnost.

A. Aškerc. Pesnitve. Peti zbornik. Založil L. Schwentner v Ljubljani 1910. Str. 268. Cena broš. K 4'20. Zopet novo knjigo verzov nam je podaril Aškerc za Veliko noč. zbravši pesmi zadnjih sedem let v lep zbornik. Aškercu pesem ni igrača, odsev hipnega razpoloženja, temveč lepa, potrebna posoda, kamor vlija svoje ideje. Zato ne bomo pri njem iskali gladkih verzov, ki sami teko, ne onih očarujočih ritmov, ki nas omamijo, da ne vidimo plitve vsebine, temveč njegovim junakom, borečim se za veličastne ideje, se prilega krepak, četudi tupatam trd slog. In res vlada povsod neka harmonija med vsebino in obliko, ki nam je Aškercu omilila že izza njegovih balad. Toda glavno je vsebina. In koliko nam ima povedati! Ne življenje posameznika, njegove vsakdanje skrbi in radosti, zanimajo toliko pesnika, temveč oni velikanski razvoj, ki se vrši že tisočletja in ki kaže zmagovito pot proti solncu. Aškerc ni pesimist, trdno je prepričan o stalnem napredku, ki ga pač morejo ovirati, ne pa ovreti. Z občudovanjem se klanja onim junakom, ki so nosili bič resnice in pravice, pri tem pa umiral, ker je njih bič preveč skelel ljudi, ki so bili vajeni teme in mraka. Ta veliki boj med napredkom in reakcijo se mu zdi v prvi vrsti vreden opevanja in iz tega vidika gleda v preteklost in opazuje doglejke sedanosti. Aškerc je odkrit svobodomislec, ki se ne boji svojega prepričanja javno pokazati in se ne skriva za temnim namigavanjem. Kaj mu mar, kaj porečejo drugi? Zato je ravno verskemu problemu posvetil najgloblje pesmi. Nekako programatična je takoj v začetku. Ahasver naznanja novo vero. S tolikim ognjem in tako neustrašeno še

pač nihče ni izpovedal modernega svetovnega naziranja. Ne manj značilna je pesem Kongres na Araratu. Vsi ustanovniki svetovnih veroizpovedanj so se tam sešli, da se posvetujejo, kako veram pripomoči zopet do večje veljave. Shod je bil brezuspešen, toda

umiče se hudobni, črni mrak,
umira solnca in svetlobe vrag,
in čez tisoč let zmaga Zarathustra s svojo solnčno vero. Klasična je pesem: Li in bog zdravja. Liju je sladka ljubica zbolela in potrošil je tišočake in žrtvoval premoženje svečenikom, da darujejo bogu zdravja. Toda vse daritve so bile zastoj, ljubica je umrla in Li gre tožit zaradi goljufije ne le svečenike, temveč v prvi vrsti boga! In res, v zadnji inštanci je pravdo dobil. Minister svetlega cesarja je razsodil: bog se naj sune v morje, so-krivcem svečenikom se naloži 25 gorkih, tempelj pa se proda na javni dražbi in iz skupička se poravna izguba Liju! Podobno nam pripoveduje, kako so črnici slovesno odstavili svojega boga in pogreznili v globoko jezero, ko so spoznali, da jim nič ne pomaga. Panteistično naziranje zveni iz verzov:

Priroda Bog — in bog priroda ti!
Oboje eno! Vmes ničesar ni!... (str. 102.)

Rad posveti v temo praznoverstva, ko so v imenu vere razni farizeji mučili nedolžne žrtve. Sem spada Giordano Bruno, Peter Arbues, Savanarola, posebno pa obširna in nad vse skrbno izdelana pesem Ribniška čarovnica. Z nedosežnim sarkazmom slika oni žalostni in tako sramotni prizor, ko je bila l. 1771. sežgana zadnja čarovnica na Slovenskem.

Kakor se veseli junakov, ki so utirali pot napredku in svobodi in katerim je kakor Napoleonu edino Usoda ustavila njih prodiranje, njih razmerje s povprečneži je naznačeno v parabolah: Hrast in prase, Garibaldi in kužek, Slon in komar, Vlak in bik, Orel in petelin, Kazbek in Elburs — tako se njegova Muza še vedno „bojuje s tirani“. Sem spada posebno cikel Tahi, nekako nadaljevanje Stare pravde — in Nadežda Pavlovna iz neposredne sedanjosti.

Kakor je sploh Aškerc rad aktualen, se bavi

pogosto s sodobnimi dogodki, kakor so pesmi Ob smrti Simona Gregorčiča, kjer iz ogorčene duše obsoja hinavstvo tistih, ki so njegovemu geniju polomili krila, ob smrti pa se odeli v žalna oblačila. —

Izmed drugih je „Mesina“ svoj čas vzbudila mnogo prahu. Razume se, da je tudi Ferrerju posvečena pesem. Istotako ni pozabljena Ilirija, kjer je posebno značilna Zaklad blejske Matere božje.

Med epičnimi pesmimi je mnogo balad, ki spominjajo na prve Aškerčeve balade. Zanimiva je ona o Lepi Urški, kjer obravnava isto snov kakor Prešernov Povodnji mož. Obe pesmi dovršeni in vendar vsaka na svoj način. Pri Prešernu klasiško umerjena, tu pa v prosti, gibčni obliki.

Aškerc je glasnik naravnega življenja, ne askeze, pa tudi ne razuzdanosti. Boj proti naravi vede v neumnost ali pa v smešnost, kakor nam to kaže Afrodita in menih. Po vsebini in obliki nas preseneča Starčkov kes, kjer se starček kesa svojega edinega greha, da ni utrgal zlatega jabolka, ki se mu je samo ponujalo.

Negacija življenja ni za moderno dobo, in „Ljubezen je nesmrtnost! Druge ni nobene!“ nam kliče na strani 130.

Kliče nas k delu, želi si naroda, ki hrabro rije se v osrednje s pogumnimi laktmi. ki brezobzirno brani čast očine, za svojo moč na svetu se bori. (Str. 18.) Za to otožno vzklikne, misleč na domače razmere:

Slabičem pojem, ki sami nesložni,
brez boja drugim se umičejo,
ki v sužnosti le molijo pobožno,
in na pomoč svetnike kličejo.

Neusmiljen sovražnik je vsemu hinavstvu, ki ga je svet tako poln. Rad se pobavi tudi s samostani, kjer najde vedno kaj zanimivega.

Ne torej novih idej, pač pa v novi, krepkejši obliki nam prinaša ta peti zbornik. Že naprej vemo njegovo usodo. Farizeji ga bodo prokleli, potem pa molili:

Zahvala iskrena ti, oče nebeški,
da nisem tak grešnik ko drugi ljudje.

Poprava pojasnila!*

Oglasi se, če te kliče — sem si mislila in res se oglašam, da popravim — „Pojasnilo“ — moje sorodnice Marice Repič, mizarjeve na Polzeli, v 68. št. „Nar. Dnevnika“, z dne 25. marca t. l., ki je v toliko neresnično, v kolikor trdi, da ni z menoj v — **nikaki zvezi**. — Prvič je moja sorodnica, drugič je pa z menoj še v prav — **dragi zvezi**, — katere ne more tajiti, najmanj pa **javno** ter se je bo gotovo spomnila, če se temeljito zave prislovice: „Nehvaležnost je plačilo sveta!“ ali „Dobrota je sirota!“ Sicer bi pa bila jaz podpisana resnično vesela, da nisem ž njo ali z njenimi v — **nikaki zvezi!**

POLZELA, 27. sušca 1910.

Marica Repič, Medenova.

* Za vsebino tega dopisa je uredništvo odgovorno samo v toliko, v kolikor to določa zakon.

V Mariboru!

Poduk v glasovirju, orglanju, posvetnem in cerkvenem petju, teoriji, harmoniji itd. daje mlad izkušen kapelnik. Ponudbe naj se blagovolijo poslati pod „**Kapelnik 1910**“ Narodni dom, MARIBOR.

125

Nikdar več

ne menjam mila, odkar uporabljam Bergmannovo Steckenpferd-lilijino mlečno milo (znamka Steckenpferd) od Bergmann & Co. v Tešnju na Labi, da to milo, ki edino najbolj učinkuje vsa medicinska mila proti solnčnim pegam, kakor tudi neguje lepo, mehko in nežno polt. Komad stane 80 vin., dobiva se v vseh lekarnah, drožerijah in parfumerijah. 120 40-6

R. DIEHL, žganjarna, Celje

priporoča svojo veliko zalogo doma žgane slivovke, tropinovca, brinovca, vinskega žganja i. domačega **konjaka**.

Poštna hran. račun št. 54.366.

— Telefon št. 48. —

Najboljša prilika za sigurno štedenje je plodonosno nalaganje gotovine pri denarnih zavodih, ki nudijo najugodnejše pogoje.

„LASTNI DOM“

Pisarna je v Celju, Rotovške ulice št. 12

Uradije se vsak dan razun nedelj in praznikov od 8.—12. ure *** dopoldne. ***

54

sprejema hranilne vloge od vsakega, je član zadruga ali ne, na tekoči račun ali na hranilne (vložne) knjižice in jih obrestuje letno po

Hranilne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo. — Rentni davek plačuje zadruga in ga ne odteguje vlagateljem tako da dobijo na leto celih 5 K od naloženih 100 K. — Posojila daje proti 6% obrestovanju na osebni kredit, proti zastavljenju vrednotic, dragocenosti ali nepremičnin na menice ali dolžna pisma. — Odplačuje se na račun ***** glavnice in obresti v mesečnih ali v posebej dogovorjenih četrt — oziroma polletnih obrčkih *****

registrovana kreditna in stavbena zadruga z omejeno zavezo v Gaberju pri Celju **pet od sto (5%)**

Edino narodno kamnoseško podjetje v Celju.

Prva južnoštajerska kamnoseška

industrijska družba.

Brzejavl: „Kamnoseška industrijska družba Celje“.

66

Stavbena in umetna kamnoseška obrt s strojnim obratom. ***

Izvrševanje vseh stavbenih del: kakor stopnic, fasad, podbojev, pomolov, nastavkov itd. iz različnih kamenov in cementa. ***

Specijalna delavnica in podobarški atelje za umetna cerkvena dela kakor: altarjev, obhajilnih miz, prižnic, kropilnih in kristnih kamnov itd. ***

Brušenje, polivanje in struganje kamena s stroji.



Mnogoštevilna zaloga nagrobnih spomenikov iz različnih marmornih vrst granitov in stjenitov po raznovrstnih narisih in nizkih cenah.

Naprava zidanih ali betoniranih rodbinskih grobišč (rakev). ***

Tlačenje cerkva, dvorac in hodnikov s samostalnim ali cementnim tlakom. ***

Izdelovanje pohištvenih plošč iz različnih najbolj idoših marmornih vrst v vseh oblikah. Popravljanje spomenikov, ude- *** laganje napisov v iste. ***